

# muse GLASILO SKUPŠČINE OBČINE LAŠKO

# delo

Letnik VIII. — Laško, maj—junij 1974 — Številka 5-6 (81/82)

## NOVI ZBORI OBČINSKE SKUPŠČINE

Odras široke in silno razgibane predvolilne aktivnosti so bile volitve v vse tri zборе občinske skupščine, ki smo jih tudi v naši občini zaključili z lepimi rezultati. Z njimi smo znova potrdili in izpričali našo enotnost. Izbor delegatov je po svoji strukturi zadovoljiv, ker smo se politično in tudi organizacijskotehnično na nje dobro pripravili, volivci tako v organizacijah združenega dela, kakor tudi v drugih organizacijah in delovnih ter krajevnih skupnostih pa so bili že v predvolilnih in kandidacijskih postopkih dobrega seznanjeni o novem delegatskem sistemu in načinu volitev.

Na volitvah temeljnih organizacij združenega dela in drugih delovnih skupnostih, pa tudi na volitvah članov delegacij v kmetijski dejavnosti za zbor združenega dela je od 5.948 volilnih upravičencev glasovalo 5.646 volivcev ali 94,9%. Ti volivci so izmed 270 kandidatov za delegate v zbor združenega dela izvolili 232 delegatov.

Na volitvah delegatov za zbor združenega dela so 100% volili: Skupnost kmetov, Cementarna Zidani most, Vojno zdravilišče Rimske Toplice, Osnovna šola Laško, Rimske Toplice in Radeče ter skupnost državnih organov. Pod občinskim povprečjem pa so ta zbor volili: Tovarna lesne galanterije Rimske Toplice 94,8% — TIM (skupne službe) Laško 93,4% — Peta Radeče 93,4% — Prometna sekcija Zidani most 92,9% — Gostinsko podjetje Savinja Laško 92,9% — ELKOV Laško 91,7% — Kmetijska zadruga Laško 91,3% — Strojna postaja Zidani most 88,8% — TIM (rudnik) Laško 88,7% — Pivovarna Laško 87,9% — BOR Laško 85,5% — Obnova Radeče 82,4% in Volna Laško 80,2%.

Za družbenopolitični zbor je od 12.613 volilnih upravičencev glasovalo 12.304 volivcev ali 97,5%; od teh se je za predlagane delegate izreklo 11.093 volivcev.

Od predlaganih 20 kandidatov so bili v družbeno politični zbor izvoljeni: Franc BREČKO — Avgust ER-

NESTL — Rudi GROSAR — Zdenka HOHKRAUT — Jože KRAŠOVEC — Jože KREŽE — Irena KRŽAN — Ivan LOGAR — Andrej MAURI — Jurij MUSAR — Peter PODBEVŠEK — Maks PODLESNIK — Drago PREŠKAR — Vladimir RAVNIKAR — Srečko RENKO — Jože STANIČ — Zlata STREL — Nande STRNAD — Mira TRAVNER in Stanka VIZOVIŠEK.

Za zbor krajevnih skupnosti je od 12.613 volivcev glasovalo 12.142 občanov ali 96,2%. Izmed 123 kandidatov so izvolili 103 delegate v 13 delegacijskih enotah, ki bodo imele 20 delegatskih mest v zboru.

V celoti je bilo na teh volitvah za vse tri zборе naše občinske skupščine izvoljenih 355 delegatov. Za razliko od prejšnjega načina izvoljenih odbornikov, ko je bilo teh za celotno območje občine v obeh zborih le 56 odbornikov, pomeni sedanji delegatski sistem aktiviranje širokega kroga delavcev in temeljnih organizacij združenega dela in občanov v krajevnih skupnostih.

Res je, da bo pri obravnavanju na sejah teh zborov občinske skupščine sodelovalo in odločalo neposredno le

75 delegatov, ne smemo pa prezreti, da bodo posredno delegacije kot celota in preko konferenc delegacij tako v temeljnih organizacijah združenega dela kot v krajevnih skupnostih prav te materiale skupno proučili vsi izvoljeni delegati in do obravnavanih vprašanj zavzeli svoja stališča. Svoje delegate, ki se bodo udeležili sej zborov pa bodo zadolžili, da sprejeta stališča zagovarjajo in se pri odločanju v zboru ustrezno opredelijo.

Pomembno novost pa nov delegatski sistem prinaša v delo krajevnih skupnosti. Z njim bodo praktično v delo zbora krajevnih skupnosti vključeni in aktivirani kar 103 delegati. In če k temu prištejemo poprečno še najmanj po 11 občanov, ki so člani svetov krajevnih skupnosti, potem pri 13 krajevnih skupnostih z območja občine, to pomeni z delegati zbora aktivizacijo najmanj 250 občanov pri reševanju skupnih nalog in problemov.

To pa končno pomeni krepitev vloge in pomena samih krajevnih skupnosti kot interesnih skupnosti ter njene čedalje večje afirmacije v družbenem upravljanju in odločanju o skupnih zadevah in potrebah.

## DELEGACIJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

**KZ BREZE** — delegacija 6 članov  
Predsednik: Vinko LOKOŠEK.  
Člani: Jože LOKOŠEK, Marjan OCVRK, Alojz PERTINAC, Marija SALOBIR, Ivan TUHTAR.

**KS JAGNENICA** — delegacija 5 članov.  
Predsednik: Ivan KOSEM.  
Člani: Vera GRAHEK, Franci GROS, Milan ŠULIGOJ, Karl ZHRASTNIK.

**KS JURKKLOŠTER** — delegacija 8 članov.  
Predsednik: Franc JONTES.  
Člani: Franc CERJAK, Mihael DOBRŠEK, Marija KOZMUS, Albin OPREŠNIK, Jože ŠANTEJ, Fanika VOLAVŠEK, Ivan ZORKO.

**KS LAŠKO** — delegacija 15 članov.  
Predsednik: Miha PROSEN.  
Člani: Karl HRIBERŠEK, Jakob KLADNIK, Milan KOVAČ, Marjan KOZMUS, Peter KOŠAR, Marika ing. ORTL, Rudi PASARIČ, Jože PAJ, Avgust PINTER, Franc ROJNIK, Ivan STIPLOVŠEK, Tone dr. VELIKONJA, Karl VIDALI, Srečko VREČKO.

**KS MARIJA GRADEC** — delegacija 9 članov.  
Predsednik: Jože ZABUKOVEC.  
Člani: Pavel KLEZIN, Martin KOVAČ, Jaka MAROT, Irena MULEJ, Karl PUŠNIK, Anton TERŠEK, Slavko VORINA, Jože ZORKO.

(Nadaljevanje na 2. strani)

# PROMET S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI (1)

Promet s kmetijskimi zemljišči je sprostil zakon o kmetijskih zemljiščih, objavljen v Uradnem listu SRS, št. 26/1973, ki je stopil v veljavo 25. avgusta 1973.

S prometom po tem zakonu je mišljen prenos lastninske pravice oziroma pravice uporabe s pravnimi posli med živimi, to je prodaja in nakup, zamenjava in daritev ali izročitev zemljišča.

Zakon ureja varstvo, promet, zakup ter maksimum kmetijskih zemljišč, pravni položaj skladov kmetijskih zemljišč v občini, kmetijske

## ZOFKA KOPRIVC

prostorske ureditvene operacije in skupne pašnike ter delovanje kmetijskih zemljiških skupnosti. Bistveno novost uvaja zakon v 4. členu, ki določa, kdo se šteje za kmeta po tem zakonu, kar odločilno vpliva na promet s kmetijskimi zemljišči.

Kmet je občan, ki z osebnim delom obdeluje kmetijsko zemljišče, če stalno živi v kraju, kjer je to kmetijsko zemljišče ali njegov del in če s kmetijsko dejavnostjo redno ustvarja pomemben dohodek, ne glede na to, če ima še druge vire dohodkov (npr. iz delovnega razmerja, pokojnine, obrti in podobno).

Po tem zakonu je promet z zasebnimi kmetijskimi zemljišči načeloma prost, vendar pa obstajata dve omejitvi. Prva je, da zaradi kakršnega-

V letu 1971 je bil z zakonom o začasni prepovedi prometa z zemljišči prepovedan promet z zemljišči z namenom, da bi se preprečila špekulacija z zemljišči, nezakonit pravni promet z zemljišči ter neupravičeno bogatenje na račun zemljiške rente kot posebna oblika socialne diferenciacije. S sprejemom tega zakona so zakonite pravice upravičencev na kmetijskem zemljišču, ki je predvsem dobrina splošnega pomena in zato predmet posebne družbene zaščite, začasno mirovale do sprejema zakona o kmetijskih zemljiščih v juliju leta 1973. Promet z zemljišči, to je vsak prost promet — odplačni in neodplačni je bil omejen za zemljišča, na katerih je pravica uporabe. S tem je prepoved veljala za občane, civilnopravne osebe, društva, družbenopolitične organizacije in druge samostojne organizacije razen izjem, ki jih je zakon določil.

koli načina pridobitve kmetijskega zemljišča ne sme biti presežen zemljiški maksimum, druga omejitev pa je prednostna pravica kmetijskih organizacij združenega dela, kmetov mejašev in kmetijske zemljiške skupnosti do nakupa kmetijskega zemljišča.

## PRVA OMEJITEV: ZEMLJIŠKI MAKSIMUM

Po določbi zakona nihče ne more pridobiti več kmetijskega zemljišča, kot ga sme imeti po zakonu. Kmetje lahko imajo lastninsko pravico na kmetijskem obdelovalnem zemljišču v izmeri največ 10 ha na gospodarstvo, v gorskih in hribovitih predelih pa v izmeri največ 20 ha na gospodarstvo; v tem slednjem primeru pa morata biti najmanj dve tretjini kmetijskih obdelovalnih zemljišč travniki.

Kmečka gospodarstva, ki ležijo z delom svojih obdelovalnih zemljišč v ravninskem predelu, lahko presežejo

maksimum za to območje le, če površina njihovih obdelovalnih zemljišč v ravninskem predelu ne presega 10 ha.

Nihče ne more imeti v zakupu kmetijskega obdelovalnega zemljišča, ki bi s kmetijskim obdelovalnim zemljiščem, ki ga ima v lasti, presegalo z zakonom določen maksimum, lahko pa vzame v zakup tisto zemljišče, ki bi ostalo neobdelano, če ne bi bilo v zakupu. O tem, ali gre za tako zemljišče, odloči na predlog kmetijske zemljiške skupnosti občinski upravni organ, pristojen za kmetijstvo.

V zemljiški maksimum se ne všteta kmetijsko obdelovalno zemljišče, ki ga obdeluje kmet po pogodbi o trajnejšem proizvodnem sodelovanju z organizacijo združenega dela, če ga obdeluje sam ali pa kot član kmečke skupnosti. Skupna površina kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki jih lahko ima kmet, ne sme presegati 45 hektarov.

Občan, ki po določbah tega zakona ni kmet, sme imeti v ravninskih predelih največ 1 ha kmetijskega in gozdnega zemljišča skupaj, od tega največ 0,5 ha gozda in 0,5 ha vinograda, v gorskih in hribovitih predelih pa največ 3 ha skupnih površin, od tega največ 0,5 ha gozda in 0,5 ha vinograda, s tem, da se v ta maksimum všteta površina zemljišč vseh članov ožje družinske skupnosti.

Kdor pridobi v last kmetijsko zemljišče, ki presega z zakonom določeni maksimum, mora to naznaniti v 30 dneh občinskemu upravnemu organu, pristojnemu za premoženjsko pravne zadeve. Presežek se prenese v zemljiški sklad. Za presežek, ki je pridobljen s pravnimi posli med živimi, se ne plača odškodnina. Zakon priznava tistemu, ki je na podlagi dedovanja pridobil več kmetijskega zemljišča, kot ga sme imeti, pravico izbire, drugo zemljišče postane družbena lastnina, prejšnji lastnik pa ima pravico do odškodnine, ki se odmeri po predpisih o razlastitvi.

Po 110. členu zakona se kaznuje z denarno kaznijo do 5.000 din kdor ne naznani v 30 dneh, odkar je zvedel, da ima v lasti kmetijsko zemljišče, ki presega določeni maksimum.

(NADALJEVANJE SLEDI)

## DELEGACIJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

**KS RADEČE** — delegacija 10 članov.

Predsednik: Ivi KNAVS.

Člani: Albert DULAR, Zvonko HUDOKLIN, Danilo ISTENIČ, Andrej KNEZ, Marta LAZNIK, Vojko POHAR, Dominik POVŠE, Franc ZAHRASTNIK, Anton ZUPANČIČ.

**KS REČICA** — delegacija 7 članov.

Predsednik: Edi LAH.

Člani: Vili PLAVC, Stanko POŽUN, Jože SELIČ, Oto STARC, Anton ŠKOBERNE, Ivan ULAGA.

**KS RIMSKE TOPLICE** — delegacija 9 članov.

Predsednik: Gabrijel MEJAC.

Člani: Matejž DEŽELAK, ml., Branko DRAKSLER, Anton HORJAK, Magda PARADIŽNIK, Leopold PAVČNIK, Ivan PONEBŠEK, Jože POTUŠEK, Miloš VERŠEC.

**KS SEDRAŽ** — delegacija 7 članov.

Predsednik: Stane ROPRET.

Člani: Franc KNEZ, Andrej LESJAK, Ivan NAPRET, Manca ROPRET, Franc ŠEME, Vinko ULAGA.

**KS SVIBNO** — delegacija 6 članov.

Predsednik: Franc KMETIČ.

Člani: Ivan CELESTINA, Stanko DOLINŠEK, Franc KOSEM, Stane LOTRIČ, Anton PODLESNIK.

**KS VRH NAD LAŠKIM** — delegacija 7 članov.

Predsednik: Riko ŠEMROV.

Člani: Herbert BLATNIK, Stanko BREČKO, Drago CEPUŠ, Konrad JURKOŠEK, Saša KOVAČ, Ivan TRUPEJ.

**KS VRHOVO** — delegacija 7 članov.

Predsednik: Karlo KRŽAN.

Člani: Drago BREGAR, Alojz GLAVAN, Rudi JEVŠEVAR, Jože SIMONČIČ, Ignac SIMONČIČ, Franci SOTLAR.

**KS ZIDANI MOST** — delegacija 7 članov.

Predsednik: Miro STREL.

Člani: Dušan GRIČAR, Ferdinand KOKOTEC, Francka MARKUŠEK, Miha MOČNIK, Janez STARC, Nan-de ŠMERC.

# STANKI VIZOVIŠEK V SLOVO

STANKA VIZOVIŠEK, ki je tako nenadno 16. aprila 1974 polna mladostne ustvarjalnosti omahnila v smrt, je bila rojena leta 1943 v Ljutomeru.

Po končani nižji gimnaziji se je vpisala na učiteljsišče v Mariboru, kjer je diplomirala leta 1962. Zaposlena je bila na Osnovni šoli v Ljutomeru, v Vzgojalnišči v Veržetu, na Osnovni šoli Henina, sedaj pa je kot pomočnica ravnatelja delala na Osnovni šoli Antona Aškerca v Rimskih Toplicah.

Že na učiteljsišču je bila aktivna članica Zveze mladine, svojo politično aktivnost pa je še povečala s prihodom na Osnovno šolo Henina in Rimske Toplice. Njeno družbenopolitično udejstvovanje je bilo vsestransko in to ne samo v kraju, kjer je živel, ampak tudi v občinskem merilu.

Bila je članica Občinske konference ZKS Laško, članica občinskega komiteja, članica komisije za idejnopolitično izobraževanje pri Občinski konferenci ZKS Laško, sekretarka krajevne organizacije ZKS Jurklošter, članica sekretariata krajevne organizacije ZKS Rimske Toplice, odbornica občinske skupščine ter članica različnih organov v samoupravih interesnih skupnostih.

Nedavno jo je Občinska konferenca ZKS Laško s polnim zaupanjem izvolila za delegata na X. kongresu ZK Jugoslavije, na pravkar minulih volitvah pa je kandidirala in bila izvoljena kot delegat v družbenopolitičnem zboru občinske skupščine. Teh dveh poslanstev ni več mogla izpolniti.

Njena prezgodnja smrt nam jo je iztrgala iz naše sredine prav zdaj, ko smo toliko pričakovali od njene ustvarjalnosti.



Strahotna vest, da dan prej delovne, ustvarjalne — polne življenjskega elana, naše ljubljene Stanke ni več med nami, je odjeknila v naših srcih z nepopisno grozo. Onemeli spričo take novice smo doživljali iz ure v uro večjo bol. Ali je to sploh mogoče? Stanka, še včeraj polna življenjske sile in delovnih načrtov, nas je zapustila — zapustila osuple in zgrožene. Tista Stanka, ki je imela za nas vse vedno tako odprto srce, tista Stanka, ki je imela vse ljudi tako rada, ki je na vsakem koraku dokazovala, da samo ljubezen in zaupanje v človeka zmagajuje nad zavistjo in sebičnostjo — odšla je tista Stanka, ki se je polna življenjske topline predajala in odpo-vedovala.

Da, Stanka, v svoji ljubezni do človeka, do nas vseh, si pogosto pozabljala nase. Saj za svoje težave nisi nikoli iskala pomoči, nikoli nisi tožila, kajti telesne bolečine in telesne napore enostavno nisi priznavala. Še zadnji dan si se oklepala misli, da je vse važnejše kakor skrb za tvoje telesno počutje, ki je navsezadnje tudi skrb za tvoje zdravje. Tako je tvoje telo kljub življenjski energiji klonilo.

Stanka tvoje življenje je bilo bogato življenje. S svojo energijo, delavnostjo, ustvarjalnostjo, neposredno človeško toplino nisi osvojila samo srca otrok in šolskih tovarišev, vzljubila te je vsa okolica, vsa občina, simpatije in naklonjenost ti izražajo mnoge sredine v Sloveniji.

Tvoje srce je znalo drugače sočustvovati in drugače utripati za človeka. Človek je bil zate vedno prvi, človek, potem delavec, zato si med redkimi znala razumeti njegovo stisko in bolečino. Prav zato si bila tudi tako zelo priljubljena, prav zato tako zelo, zelo dobrodošla v vsaki sredini, prav zato si bila deležna in si deležna danes toliko simpatij z vseh strani.

Na našo globoko žalost so danes izrazi teh simpatij v eni sami bolečini. V tej bolečini v svojih srcih obujamo, Stanka, tvoje kvalitete, tvojo dobroto, bogato čustvovanje in plemenito dejavnost. Ker nisi nikoli priznavala naporov in utrujenosti, tudi nisi znala nobenega dela odkloniti. V bolečih srcih vsi priznavamo, da si se ti, naša Stanka, nenehno razdajala. Kadar se ti je zdelo potrebno, si se tudi žrtvovala. In takih žrtvovanj ni bilo malo. Vsekakor so tvoji naporji in žrtve nadenjale tudi tvoje utrujeno telo. Toda utrujenosti nisi niti poznala, niti priznavala. Na videz sveža, živahna in polna moči si nepričakovano tudi odšla.

Kakor je kruta resnica, se z njo ne bomo mogli sprijazniti! Kako naj sprejmemo resnico, da te ne bomo več videli med nami, da ne bo več tiste srčno dobre Stanke, ki se je tako nesebično potegnila za vsakega delavca, da te ne bomo nasmejane, toplo nežne srečali na hodniku, sproščeno pokramljali s teboj ob vsaki priliki.

Spomnimo se tudi na to, kako je ta kruta resnica odjeknila v srcih naših otrok, kaj čutijo ta zapuščena bitja, ki vedo, kaj je ljubezen in to ljubezen znajo tako lepo tudi vračati. Ti otroci so se zgodaj srečali s spoznanjem, kaj je gorje, kakšna je bolečina ob izgubi naj-

dražjega. Ti Stanka, si to ljubezen, ki so ti jo tvoji in vsi ostali učenci toplo vračali, dobro poznala, zato je prav gotovo eno bistvenih poglavičij iz tvoje oporoče, da to ljubezen, enako kot ti, prenašamo na mlado generacijo. Na ta način bomo zalivali tudi tvojo veliko ljubezen, ustvarjalnost in zaupanje.

Kako globoko sočustvujemo s tvojimi starši, kako razumemo nepopisno bolečino matere, saj ta najgloblje čuti, kako veliko je bilo tvoje srce, saj ga je v prvi vrsti napolnila materinska ljubezen. Ti starši so v teh dneh, kar je naša šola hiša same žalosti, spoznali tvojo veličino in pomembnost med nami, spoznali so tvojo priljubljenost med našo šolsko mladino, ki v svojih mladih srcih iskreno žaluje in zelo trpi, spoznali pa so tudi, kaj si pomenila nam, svojim kolegom in delovnim prijateljem. Prav zaradi tega so se starši žrtvovali in se odločili, da te prepustijo tvojim dragim učencem, tvojim prizadetim in trpečim sodelavcem — kraju, za katerega si utripala in žrtvovala svoje življenje.

Plemenita in čuteča vzgojiteljica, vsestranska družbena in politična delavka — skratka naša predobra Stanka bo vedno ostala med nami.

Spomin, nate Stanka, ne more umreti, kakor tudi ne more umreti tvoje srce! MILKO VAHCIC

Ob tragični izgubi naše Stanke Vizovišek, ki je kruto prizadela naš delovni kolektiv, izrekamo toplo

## ZAHVALO

vsem delovnim organizacijam in posameznikom, ki so nam v žalostnih trenutkih kakorkoli pomagali, jo množično pospremili na zadnji pot, počastili s cvetjem in številnimi venci ter toplimi besedami na različnih mestih.

Učenci in kolektiv centralne šole v Rimskih Toplicah ter podružnic Henina, Jurklošter, Sedraž, Lažiše in Lokavec

# POL STOLETJA ZADRUŽNIŠTVA V LAŠKEM (1)

Kmetijska zadruga Laško je bila ustanovljena 8. marca 1953. Ustanovljena je bila za del sedanjega območja občine Laško. Ustanovitelji so bili iz Laškega, Rimskih Toplic, Brez, Vrha, Velikih Gorelc, Mišjega dola, Razgorja, Laške vasi in Kuretnega. Pred tem so delovale zadruga Marija Gradec in Rifengožd. Zadrugo so ustanovili kmetje z namenom, da s skupnimi močmi zdruzeno boljše in naprednejše gospodarijo na svoji zemlji. Leta 1955 se je odcepilo področje Rimske Toplice in ustanovilo svojo kmetijsko zadrugo.

V letu 1961 so se zadrugi Laško pripojili še: zadruga Rečica, Jurklošter in Rimske Toplice, obrtno podjetje »Meso« Laško, in posestvo Rimske Toplice.

Leta 1963 se je zadrugi priključil še del zadruga Radeče—Dol ter v letu 1968 še podjetje Kurivopromet Radeče in leta 1970 Mestna klavnica in prekajevalnica Radeče.

V času poslovanja je zadruga morala oddati vse trgovine, pozneje še odkup lesa. Pred tremi leti smo od Merxa ponovno prevzeli nazaj dve trgovini.

## ZGODOVINSKI PREGLED ZADRUŽNIŠTVA

Ko praznujemo 20. letnico obstoja KMETIJSKE ZADRUGE Laško, praznujemo istočasno tudi 55-letnico zadrugaštva, lahko bi rekli tudi 75-letnico. Zakaj?

Prva zadruga oziroma konzumno društvo je bilo ustanovljeno v Laškem dejansko že konec novembra 1899. leta. Pobudo za ustanovitev so dali trije kaplani GORIŠEK in ROŽMAN iz Laškega ter ZORKO iz Sentruperta — sedanjih Brez, ki so takrat bili praktično edini izobraženi Slovenci na tem področju.

Na občnem zboru je bilo preko 300 kmetov. Ta številka jasno kaže, kako napredni so bili takrat kmetje na tem področju in kako zelo so potrebovali svojo kmečko organizacijo, ki bi bila v pomoč kmetom.

Ta prva zadruga je bila ustanovljena iz gospodarskih, verjetno pa še bolj iz političnih in nacionalnih potreb. Če samo pomislimo na geslo, pod katerim so se takrat združevali slovenski kmetje »Svoji k svojim«, nam mora biti jasno, da so ustanovitelji predvsem želeli očuvati kmete pred trgovci v Laškem, ki so bili predvsem Nemci.

V tej dobi je cvetela živinoreja, ker je avstroogrška država zapirala uvoz živine iz balkanskih dežel in zato je cena predvsem na Dunaju, kot glavnemu kupcu laških volov močno naraščala. Ta dobiček pa nikakor niso želeli izgubiti laški trgovci.

Da so bili ustanovitelji takratne zadruga oziroma konzumnega društva trn v peti laški gospodi, izhaja tudi iz tega, da so bili že takoj na začetku leta 1900 vsi trije kaplani premeščeni drugam.

Laški trgovci so tako složno pristisnili na dekana in le ta na škofa, da je vse tri takoj prestavil drugam.

S tem je takratno konzumno društvo izgubilo glavno vodstvo in težave so se kmalu začele. To društvo oziroma zadruga je bila registrirana kot zadruga z neomejenim jamstvom svojih članov. Takoj so ustanovili tr-

govino in gostilno »FLOSAR BIRT« in to v sedanji Šketovi hiši na Zdraviliški cesti.

V odboru zadruga so bili le kmetje. Leta 1902 je že kazalo na slabo, ker zaposleni v trgovini niso čutili dobrega nadzora. Leta 1904 je bil napovedan stečaj in leta 1905 je bila likvidirana. Likvidator je bil razgledan kmet Vinko LAPORNIK.

Likvidacija je bila v izgubi in člani so morali plačati neomejeno jamstvo. Da ne bi kmetje preveč plačali, je največ dolgov poravnal soustanovitelj GORIŠEK.

## JOŽE ing. NOVAK

4. 8. 1899 je bila ustanovljena tudi Raifaisenova hranilnica. 25. letnica je bila 4. 8. 1924. V tem letu je imela hranilnica za 25 milijonov vlog. Bila je zelo močna organizacija in je poslovala vseskozi do druge svetovne vojne.

Imela je več stavb v Laškem, med drugim tudi sedanjo našo zgradbo na Aškerčevem trgu 9, kjer je bila pozneje trgovina konzumne zadruga.

Že pred to posojilnico je v Laškem bila ustanovljena mestna posojilnica, ki je delovala po sistemu SCHULTZ-ADELIČ banke in je bila v prvih časih bolj nemško usmerjena. Ravno na dan 6. 12. 1919 je bila ustanovljena prva Kmetijska zadruga r. z. z. o. z. »Laško. Torej je minilo 54 let in stopamo v 55. leto delovanja zadruga. Od tega dne dalje je v Laškem neprestano delovala Kmetijska zadruga sicer pod spremeniimi napisi in z začasnimi presledkom med drugo svetovno vojno.

Če upoštevamo propad prve zadruga, ki je začela delovati z vso vnemo, žal pa hitro propadla, potem lažje razumemo večjo zadržanost kmetov ob ustanovitvi zadruga v letu 1919, torej takoj po končani prvi svetovni vojni.

Vemo tudi to, da je prva zadruga bila ustanovljena v zelo dobrih časih za kmeta, ko so cene živine rasle

in je dunajski trg bil lačen mesa, medtem ko je bila druga ustanovljena po vojni v Jugoslaviji, ki vsekar niti ni bila močna niti gospodarsko trdna. Kljub začetnim težavam je zadruga začela takoj poslovati. Za načelnika zadruga je bil izvoljen kmet JANIČIČ Jože iz Spodnje Rečice, v upravnih obor pa Luka KACIČ iz Strmce, BEZGOVSEK Jože iz Stopc in Miha HRASTNIK iz Brstnika ter še živeči DEZELAK Matevž iz Lož pri Rimskih Toplicah.

Prva leta zadruga ni imela nobenega lokala in je nabavljala le umetna gnojila za svoje člane. Imela tudi ni nobenega uslužbenca. Popolna reorganizacija zadruga se je izvršila na občnem zboru 1. 6. 1926. Občni zbor je sklenil, da se zadruga preimenuje v nabavno in prodajno zadrugo (r. z. z. o. z.), t.j. v trgovino z mešanim blagom.

V upravnem in nadzornem odboru so bili vse od 1926. leta do Hitlerjeve okupacije že umrli člani: BEZGOVSEK Jože, HRASTNIK Karel, PINTER Avgust, KOLSEK Janez, DORNIK Franc, MANFREDA Vinko, PODREBERSEK Martin in KOŠEC Viktor ter še živeči: DEZELAK Matevž, LEŠNIK Alojz in DEZELAK Ivan.

Kot že navedeno je zadruga imela trgovino z mešanim blagom, močno pa se je tudi uveljavljala v trgovini s senom, jabolkami in tudi z odkupom živine.

Že v letu 1927 je zadruga praktično v trgovini s senom onemogočila vse trgovce, ker so ti plačevali seno po 24 za 100 kg, zadruga pa 48 dinarjev. Takšno razliko v ceni je resnično lahko nudila precej zaradi tega, ker takratna zadruga sploh ni imela davkov. Poslovala pa je lahko le za člane. V tem času je zadruga imela 217 članov.

Delež je bil 12,5 din (50 kron) in 10-kratno jamstvo. Med vojno je bila zadruga v okupatorjevem režimu.

Po osvoboditvi je bila takoj ponovno ustanovljena nabavno-prodajna zadruga (NAPROZA) in v letu 1953 kot že povedano Kmetijska zadruga Laško. Od februarja 1949 do 31. 12. 1952 je delovala tudi edina kmetijsko obdelovalna zadruga v področju, in sicer na Marofu — Jurklošteru.

Ta bežen in površen pregled sem podal zato, ker menim, da je prav, da se spomnimo ob takšnih prilikah prehojene poti v zgodovini zadrugaštva in tudi ljudi, ki so vložili v tem času veliko zanosa v zadrugašno delo.

Takoj po ustanovitvi je zadruga začela s poslovanjem. Prevzela je trgovine od bivše NAPROZE hkrati pa je začela s pospeševanjem kmetijstva. Zaposleni so bili v glavnem trgovci in administrativno osebje.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)

# ŠTIRINAJSTA DIVIZIJA NA POHODU ČEZ GRAČNICO (4)

Čeprav so ga vpisali v mrliško knjigo v Laškem, ni naveden med padlimi vermani, tako da je bilo dejansko na nemški strani 10 padlih, čeprav je Seme padel v spopadu v drugi smeri. Nemci so v svoji natančnosti za vsakega padlega v mrliški knjigi točno navedli, kakšne rane je dobil. Žandarmerijski stražmojster Mühleder iz Zidanega mosta (Lokavec je tedaj spadal v občino Zidani most in pod okrožje Trbovlje) je v svojem poročilu o spopadu navedel celo take podrobnosti, da je bila med borbo večkrat zadeta krava posestnika Alojza Medveda in da so jo po naročilu veterinarja Kultererja iz Laškega naslednji dan zaklali; stražmojster pripominja, da je imel Alojz Medved s tem približno 800 nemških mark škode, ker je bila krava breja.

Polkovnik Treeck, ki se tega spopada ni udeležil, je pa poveljeval vsej akciji proti XIV. diviziji, je v svojem poročilu za ta dan zapisal, da je prišlo na Gračnici do hudega boja, ki je trajal do mraka. Smešno se sliši, kar je zapisal, da so bili partizani odbiti in pognani v beg proti Lažišam, saj so bili vendar tja namenjeni in niso bežali zaradi okupatorjevega napada. Neverjetna je tudi Treeckova trditev, da so imeli partizani pri tem »velike izgube«. Šele tega dne, torej po 6 dneh gibanja XIV. divizije na Štajerskem, je polkovnik Treeck v svojem poročilu zapisal in ugotovil, da je to XIV. divizija, sestavljena iz 3 brigad in da je namenjena, da ostane na Štajerskem; tudi glede oborožitve je dobil

kolikor toliko približno sliko. Ovsem tem so bili Nemci obveščeni sicer že pred prihodom divizije na Štajersko, toda bili so tako zaverovani v svojo moč, da tega niso hoteli verjeti.

Dogodek s šolskimi otroki v spopadu na Gračnici nima para v naši zgodovini. Nikjer drugje se med okupacijo ni kaj takega zgodilo. Že omenjeni žandarmerijski stražmojster Mühleder je sicer poročal o tem dogodku in omenil padlega šolarja in štiri ranjene dečke, ostala nemška poročila so pa ta dogodek zamolča-

**MILOŠ RYBÁŘ**  
dipl. pravnik in prof. zgod.

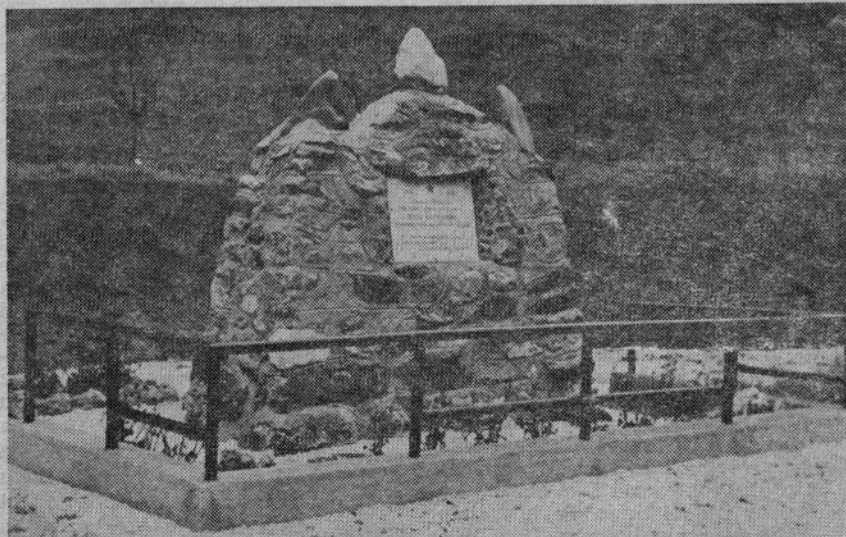
la, tudi polkovnik Treeck o tem ne poroča. Kaže, da je bilo Nemce navsezadnje le sram, zato je bil šolar Ivan Lapornik kar na tihem pokopan na pokopališču v Šmiklavžu.

Nemški učitelj Lautischer je zapisal, da se je ljudska jeza usmerila nanj. Naslednji dan po spopadu je bila nedelja in ljudje so si prihajali ogledat prizorišče spopada (Medvedov kozolec je bil ves krvav). Ta dogodek je povzročil, da so Nemci takoj ukiniteli šolo v Lokavcu, učitelja pa premestili na Dobovec, kjer je razen pouka prevzel tudi vodstvo krajevne skupine Heimatbunda. Pred odhodom iz Lokavca je 22. 2. 1944 učitelj Lautischer v šolski kroniki podrobno opisal ta dogodek. Pri tem je stresel svojo jezo na nemške organe (županstvo, žandarmerijo in prosvetno oblast), ker ga niso obvestili o pohodu partizanov.

XIV. divizija je do mraka 12. 2. 1944 preko Vodiškega prispela na področje Šmiklavž—Lažiše. Namera, da bi se ponoči spustili k Savinji in jo v Šmarjeti (čez leseni most) prekoračili, je postala neizvedljiva. Nemci so namreč spoznali novi položaj in so hoteli divizijo obkoliti na sektorju Lažiš. Taka obkolitev za Nemce ne bi bila težka, saj bi bila obkolitvena črta dolga samo 26 km. V dolini Gračnice so že bile enote vermanšafta pod Steindlovim vodstvom, skupina majorja Winklerja redne nemške vojske (Wehrmacht) je pa zasledovala XIV. divizijo na področju Lokavca in je prispela do Gračnice šele naslednjega dne zjutraj. Za obkolitev ob Savinji od Rimskih Toplic do Marijagradca je polkovnik Treeck uporabil dele XVIII. SS tankovske grenadirske divizije in sicer mešano četo z dvema jurišnima samohodnima topoma, enim vodom s težkimi strojnimi, enim vodom strelcev na motorjih, enim grenadirskim vodom in z eno kolono avtomobilov, ki je lahko prepeljala okr. 25 ton ter tremi radijskimi skupinami. Ta mešana SS-četa je štela 4 oficirje in 282 podoficirjev ter vojakov. Partizani so od Sv. Miklavža lahko opazovali gibanje Nemcev ob Savinji in videli so celo oklopni vlak na progi. Bojno skupino stotnika Maunza, sestavljeno iz bataljona planinskih lovcev podoficirske šole in iz policijske čete planinskih lovcev »Alpenland« (skupno 18 oficirjev ter 683 podoficirjev in vojakov), ki je zaman iskala XIV. divizijo po cesti Planina—Sevnica, je polkovnik Treeck ponoči od 12. na 13. februar dal z vlakom prepeljati iz Sevnice do Rimskih Toplic. Od tu naj bi zasledovali divizijo, pa tudi zaprli pot do Marijagradca in nato na črti Lahomno—Stopce—Sv. Lenart (Vrh)—Gorelce—Mišji dol obkolili XIV. divizijo. Polkovnik Treeck je tega dne (12. 2.) popoldne premestil svoj štab iz Pilštanja v Sevnico.

XIV. divizija se je znašla v neugodnem položaju. Ker ni mogla več preko Savinje, je nameravala ponoči uiti iz obroča proti severovzhodu. Iz spominov, ki so jih pozneje napisali udeleženci pohoda, izvemo, da je bilo z divizijo tedaj čez 30 ranjencev, saj poroča Matevž Hacc, da so vsi zdravniki v diviziji vso noč prebili pri ranjencih, jih operirali in obvezovali. Verjetno niso bili vsi ranjeni v spopadu na Gračnici, divizija jih je najbrž nekaj že prinesla s seboj, saj na tem področju ni bilo partizanskih bolnišnic, kjer bi pustili ranjence. To je seveda oviralo hitro gibanje divizije, toda drugače ni šlo.

(Nadaljevanje sledi)



SPOMENIK, KATEREGA JE NARODNEMU HEROJU ILIJI BADOVINCU NA KRAJU, KJER JE PADEL, POSTAVILA KRAJEVNA ORGANIZACIJA ZB NOV RIMSKE TOPLICE — ODKRIT JE BIL 22. JULIJA 1952

# NAŠE CESTE PRED STO LETI IN DANES



**MATEVŽ DEŽELAK**, kmet iz Lož, ki je bil dolga leta odbornik občinske skupščine, tudi danes kljub visoki starosti — 85 let — prav tako živo in z zanimanjem, kot nekoč, spremlja naše delo ter druga dogajanja v občini.

Njegov mladostno svež spomin mu omogoča, da ob prijetnem kramljanju z njim zaživijo dogodki iz davnih dni, kakor danes doživeti. Še več: rad vzame v roko tudi pero in te svoje spomine tudi zapiše. Lahkotno in prožno, kakor jih zna pripovedovati, jih enako plastično vrže tudi na papir. In ker z zanimanjem prebira »NAŠE DELO«, kdaj pa kdaj tudi samoiniciativno kaj zanj napiše. Njegova pripovedovanja z zdravim

pregledom na našo stvarnost smo doslej z veseljem objavili. Tudi današnji njegov prispevek, ki ga je napisal »O RAZVOJU GRADNJE CEST V LAŠKI OBČINI« deloma po pripovedovanju svojega očeta, deloma iz lastnih doživetij in spominov, je zanimiv prispevek žilavega kmečkega veterana, ki je vedno našel čas in imel izredno izostren čut za opazovanje, čut za stvarno presojo. Vse pomembne dogodke si je tako globoko vtisnil v spomin, da je še danes živ leksikon ne le za dogodke, ampak tudi za letnice, mesece in celo dneve teh dogodkov.

O dogodkih z našega področja, kjer je domala ves čas živel, ve kot le malokdo. In prav zato, da marsikaj od tega ne bi utonilo v pozabo, je tudi ta njegov prispevek dragocen. Še posebej pa je zanimiv, ker kaže na silnih premik v cestno-prometnih pogojih pred sto leti ter te primerja z današnjimi.

**Takole pripoveduje in je sam zapisal!**

Kot povsod, se tudi v laški občini posveča posebna skrb za gradnjo cest. Tako so bile zgrajene v zadnjih letih nekatere nove ceste: cesta iz Laškega skozi Jagoče na Svetino, v nedokončani gradnji je cesta Rimske Toplice—Lažiše—Konc—Zabrež in še več drugih manjših odsekov, ki povezujejo hribovske vasi ali posamezne kmetije z važnejšimi prometnimi žilami. Večji del so novozgrajene ceste prevozne z motornimi vozili. Izdatki za gradnjo in vzdrževanje cest so veliki, saj motoriziran promet zahteva vedno več dobro vzdrževanih cest, to pa je mogoče doseči le z mehanizacijo. Buldožerji hitro ravnajo terene novih cestnih tras in ceste potekajo položno tudi v najbolj visoke hribovske predele. Nekdaj so gradili ceste s težavo in s počasnim tempom. Mnogo hribovskih vasi je bilo dostopnih le pešcem, jezdecem ali z vprežno živino po kolovoznih poteh.

Ko se je v preteklem stoletju začel večati promet z lesom, še ni bilo prave ceste ob Gračnici za prevoz lesa iz Jurklostra proti Rimskim Toplicam. Le proti Šentjurju in Bregu je bila cesta z velikimi klanci Ob Gračnici je bil takrat le slab kolovoz, ki ga je na več krajih prečkal

potok, katerega so ob sušnem vremenu breddli. Od tod tudi ime vasi Brodnice ob Gračnici.

Leta 1872 je dal takratni lastnik jurklostrske graščine zgraditi cesto ob Gračnici na relaciji Mišji dol do izliva Gračnice v Savinjo, od tu pa nad železniškim mostom čez Savinjo in pri takratnem kmetu Pekarju, sedaj Plahuta, na nekdanjo okrajno cesto Celje—Zidani most. Lastniki zemljišč ob Gračnici, koder je potekala nova cesta, so dali zemljo zastonj, zato pa so smeli po tej cesti voziti.

Značilno za takratno gradnjo cest je, da so se izogibali skalnih usekov. Dolina Gračnice pa je ponekod zelo ozka in jo na eni ali obeh straneh obdaja strmo skalovje. Da so se takrat izognili težkemu in dragemu delu (sekanju skal) so na takem mestu zgradili most na drugi breg. Tako je bilo na 12 km dolgi cesti kar 15 mostov. V Grohotju, kjer pada Gračnica precej strmo v dolino, je bilo takrat več žag za razrez hlodov, deske pa so graščinski in kmečki »furmani« vozili po novi cesti na železniško postajo v Zidani most. To je trajalo le kakih devet do deset let. Leta 1881 je bila zelo dolga in huda zima. Savinja je skoro popolnoma zamrznila.

Led je bil debel po več metrov. Proti koncu februarja pa je iznenada nastopila močna odjuga, ki je povzročila, da se je led začel lomiti. Po pripovedovanju starih ljudi, je bilo to tako silovito pokanje, kot da bi streljali s topovi. Led in narasla voda sta odnesla mostove, tudi tistega preko Savinje, ki je bil zgrajen leta 1872.

Gračina mostu čez Savinjo ni več obnovila, saj je prvi služil samo deset let. Namesto mostu je dala zgraditi cesto od izliva Gračnice v Savinjo do postaje Rimske Toplice v dolžini treh kilometrov. Ovir pri tej gradnji je bil klanec, kjer je bilo treba cesto vsekati v skalo. Od takrat ime »einschnit«. Lesa niso vozili več v Zidani most, ampak na železniško postajo Rimske Toplice.

Leta 1906 je jurklostrski graščak Falter kupil od kmeta Flisa, po domače Sikoleta, njivo ob Savinji, tam kjer je sedaj tovarna lesne galanterije in dal zgraditi železniški dostavni tir, ki je bil priključen na glavno železniško progo. V jeseni leta 1906 so zgradili poleg tira še večjo barako za lesno oglje, katerega so žgali v obširnih gozdovih jurklostrske graščine. Prvi, ki je pripeljal oglje na dostavni tir, je bil Ferdo Trupej, kmet iz Mišjega dola. Oglje so potem natovarjali na vagoni in ga pošiljali kupcem. Pozneje so tudi tukaj nakladali na vagoni hlodovino, železniške prage in deske.

Leta 1919 je bila zgrajena parna žaga, leta 1920 pa tovarna podpetnikov. V času razvoja tovarne se je spreminjala tudi proizvodnja. Leta 1950 je bila tovarna podpetnikov preimenovana v Tovarno lesne galanterije Rimske Toplice. Za svojo proizvodnjo potrebuje večinoma bukov les, proizvode pa prodaja večinoma v inozemstvo. V času med vojnama je bilo zaposlenih v tovarni približno 80 ljudi. Po vojni so tovarno razširili, tako da sedaj zaposluje prek dvesto ljudi, kar je za ta kraj v občini pozitivno, saj ni v bližini druge možne zaposlitve.

Z razvojem industrije se je večala potreba lesa, ki so ga dovažali iz Jurklostra in okolice. Cesta od Mišjega dola do izliva Gračnice v Savinjo je imela 15 mostov. Ti so bili leseni in povodnji so jih večkrat odnesle ali močno poškodovale. Leta 1909 so cesto v Globokem grabnu med Bregarjem in Blatnikom prestavili tako, da so jo vsekali v skalnat svet in s tem odpravili dva mosta. Leta 1932 so na podoben način odpravili dva mosta v Mišjem dolu. Danes je na odseku Mišji dol do izliva Gračnice le še šest mostov. Leta 1922 je prej privatna cesta postala javna, okrajna cesta.

(Nadaljevanje na 7. strani)

# NAŠ DELEŽ V SKUPNI AKCIJI

## ZA SPOMINSKI DOM BORCEV IN MLADINE JUGOSLAVIJE V KUMROVCU

V zadnjem letu dni, odkar je bila dana pobuda za izgradnjo spominskega doma borcev in mladine v Kumrovcu, je bilo prelitega že precej črnila. Toda v našem listu dosedaj prav malo, ali pa sploh nič.

Ker je akcija v zadnjem času dosegla svoj vrhunec, prešla je od posameznika na ljudske množice, od delavca v organizaciji združenega dela do družbenopolitičnih organizacij, želimo podrobneje seznaniti naše delovne občane o pobudi, poteku in načinu zbiranja sredstev za izgradnjo tega kulturnega centra borcev in mladine Jugoslavije.

Prvo pobudo za izgradnjo doma sta dali združeni borci Kumrovcu in Ljubljane-Bežigrad. Akcija se je razširila od borcev na mladino in tako je ideja dozorevala ter dobila končni izraz v projektivnem programu.

Padla je odločitev, da se takšen kulturni center zgradi v Kumrovcu, v kraju, kjer je 7. maja 1892 zagledal luč sveta naš največji genij, borec za mir in pravice delovnih ljudi Josip Broz Tito. Tako bi postal rojst-

ni kraj tega velikega moža, borca za svobodo in tvorca današnje stvarnosti ne le središče vsega kulturnega in zgodovinskega dogajanja, temveč tudi mesto za zблиževanje narodov in narodnosti Jugoslavije, pa tudi, če hočete, kraj, za kovanje še tesnejših in boljših odnosov z deželami in narodi prek naših meja.

S tem, ko bo dograjen ta kulturni spomenik, bodo dane možnosti za daljše bivanje obiskovalcev tega zgodovinskega kraja, kar do sedaj ni bilo. Dom bo tako deloval kot sodoben informativni in dokumentarno-študijski ter družbenopolitični in rekreacijski center, v katerem bo knjižnica, čitalnica, fotodokumentacija, kinoteka, likovna zbirka spominskih predmetov iz muzeja 25. maj, dvorana s 300 sedeži in 130 komfortnimi ležišči ter 500 sedeži v restavraciji.

Sredstva za izgradnjo tega doma bodo zbrali delovni ljudje naše socialistične skupnosti, Zveza mladine in borci, skratka vsi državljani. Akcija zbiranja sredstev se odvija preko odborov, ki so formirani pri

Zvezi borcev. Celotna akcija zbiranja sredstev pa se odvija od zveznega odbora do republiških in občinskih odborov, ki so sestavljeni od predstavnikov družbenopolitičnih skupnosti in organizacij združenega dela.

Tudi v naši občini je bil formiran takšen odbor, ki si je zadal nalogo, da bo zbral 130.000 dinarjev, kolikor jih je po razdelitvi v socialistični republiki Sloveniji odpadlo te obveznosti na našo občino. V aprilu preteklega leta smo pristopili k individualnemu zbiranju sredstev preko sindikalnih podružnic ter tako do sedaj zbrali približno 42% sredstev od zgorjnjega zneska. Rezultati so bili različni, ne samo po številu zaposlenih, temveč bolj po aktivnosti in delu vodilnih sindikalnih funkcionarjev v organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnostih. Pokazalo se je, da so bili dosti boljši rezultati in mnogo več sredstev je bilo zbranih v tistih organizacijah, kjer so ti funkcionarji znali svojim delavcem prikazati pomembnost te akcije. V zadnjem času pa smo se obrnili na organizacije združenega dela, da tudi te podprejo to akcijo s svojimi prispevki in se tako priključijo vsem ostalim jugoslovanskim organizacijam.

## NAŠE CESTE PRED STO LETI IN DANES

(Nadaljevanje s 6. strani)

Sedanja, v letih 1968—1969 asfaltirana cesta Šmarjeta—Hrastnik je bila posebno slaba od Šmarjete do Marnega. Od Brezna do Šmarjete je bila do leta 1889 rudniška cesta, kjer so po rudniški ozkotirnici vozili z vozički premog na postajo Rimske Toplice. Leta 1889 je rudnik opustil izkop preмога na Breznem, pa tudi cesto in mostove čez Ično, kakor tudi most čez Savinjo ter jih prepustil usodi. Ko so se podrli mostovi, je občina sv. Krištof napravila po bregu nad potokom od Šmarjete do Čreta zasilno pot. Od Brezna do Marnega je bil speljan skozi vas Brdce bolj kolovoz kot cesta. Leta 1922 je ta cesta postala okrajna cesta. V letih 1930—1931 je bil odsek ceste Brezno—Marno prestavljen, tako da je odpadel klanec nad Kozoletom.

Sedanji betonski most čez Savinjo v Rimskih Toplicah je bil zgrajen leta 1911. Prej je bil most lesen in ga je vzdrževala uprava kopališča. Ko pa so gradili sedanji most, je lastnik kopališča Karl Uhlich prejel za gradnjo mostu dotacijo od Okrajnega zastopa v Laškem in od Štajerskega deželnega odbora. Takrat je bila odpravljena tudi mostnina, ki so jo pobirali na »MAUTI« (po naše: mitnica), kakor še danes pravijo nekateri

tež obnovljeni zgradbi tik ob mostu na desnem bregu Savinje.

Železni most čez Savo v Radečah je bil zgrajen leta 1894. Leta 1930 je bila na predlog Okrajnega cestnega odbora v Laškem in Radečah odpravljena mostnina.

Do leta 1918 je v Zidanem mostu na vsaki strani mostu čez Savinjo stal spomenik. Na levem bregu spomenik avstrijskemu cesarju Francu I., na desnem bregu pa nadvojvodi Ivanu.

Pod vlado cesarja Franca I. in na pobudo nadvojvode Ivana so v letih 1815—1816 zgradili cesto iz Loke ob Savi v Zidani most in od Zidanega mostu ob Savinji do Rimskih Toplic. Prej je potekala cesta oziroma kolovoz iz Zidanega mostu do Rimskih Toplic po hribih; Straže—Dolenje—Senožete, koder je nekoč tekla trasa stare rimske ceste.

Cesta Planina—Jurklošter—Mišji dol—Rimske Toplice spada deloma pod Kozjansko. Plan ureditve Kozjanskega predvideva asfaltiranje tudi te ceste. Uresničenje tega programa bo nedvomno pripomoglo k razvoju gospodarstva na tem predelu odmaknjene sveta od glavnih prometnih žil, predvsem pa bi bilo to velikega pomena za razvoj turizma.

MATEVŽ DEŽELAK

Povedati moramo, da je dom, za katerega je temeljni kamen položil sam tovariš Tito, dne 21. aprila 1972 že pod streho ter v končni tretji fazi izgradnje. Ključji od tega kulturnega spomenika — doma borcev in mladine Jugoslavije naj bi bili predani tovarišu Titu 29. novembra 1974.

Zato prosimo in apeliramo na organizacije združenega dela in na vse občane, da prispevajo svoj delež za izgradnjo tega doma. Prav tako apeliramo na Zvezo mladine, na aktivne mladih proizvajalcev v organizacijah združenega dela, da poleg ostalih družbenopolitičnih dejavnikov podprejo to akcijo.

Naj zaključim izvajanje z besedami, ki jih je izrekel tovariš Tito ob polaganju temeljnega kamna.

»Od tod in iz tega spominskega doma, bosta odsevala bratstvo in enotnost, ker bodo sem prihajali borci in mladina iz vseh krajev. Želim, da bi bilo to v korist temu kraju in vsej naši domovini.«

Predsednik koordinacijskega odbora za izgradnjo spominskega doma borcev in mladine Jugoslavije pri OO ZZB NOV Laško  
Rudi VREČAR

## GIBANJE PREBIVALSTVA

### SMRTI

#### JURKLOŠTER

- KRAJNC Ivan, (92), kmet, Marijina vas 12; (najstarejši v KS);
- KOZMUS Jože, (68), upokojenec, Lahov graben 51;
- KUNSEK Ana, (52), gospodinja, Marijina vas 13.

#### LAŠKO

- HUDINA Marija, (78), gospodinja Laško, Rožnik 15;
- GRGORIČ Robert, otrok, Gaberno 7;
- MLAKAR Ferdinand, (81), upokojenec, Laško, Titova 21;
- KACIČ Jedert, (83), gospodinja, Debro 10;
- STOJANOVIČ Katarina, otrok, Marijina vas 13.

#### RADEČE

- KNAP Leon, (81), preužitkar, Počakovo 30;
- PEPELNAK Kristina, (80), preužitkar, Vrhovo 13a;
- FUNDA Ivan, (78), cerkovnik, Vrhovo 44;
- ČEČ Franc, (67), upokojenec, Jelovo 27;
- MAJHENC Frančiška, (94), preužitkariča, Radeče 19;
- TRBOVEC Marija, (66), gospodinja, Log pri Vrhovem 7.

### POROKE

#### LAŠKO

- JUROVIČ Franjo, tesar, Celje, Ribarjeva 3 in FANTINATO Marija, čistilka, Laško, Titova 15;
- PRIVSEK Miroslav, vlakovodja, Marija Gradec 33 in TRUPEJ Angela, delavka, Ljubljana, Startova 25;
- DOBOVIČNIK Janez, upokojenec, Ljubljana, Vodnikova 17 in ČUPIČ Jožefa, upokojenka, Marija Gradec 1a.
- DEZELAK Franc, delavec, Vrh nad Laškimi 26 in SELIČ Frančiška, poljedelka, Male Grahovše 20;
- KRAJNC Franc, delavec, Laško, Rimska cesta 4a in SELIČ Marija, konfekcionarka, Sevnica, Prvomajska 20;
- KLENOVSEK Anton, lesostrugar, Lokavec 13 in HLEBEC Nada, delavka, Trnov hrib 33;
- GUČEK Franc, delavec, Tovstvo 23 in GRADIČ Antonija, kuharica, Breze nad Laškimi 29;
- HRIBERSEK Anton, strojnik, Rifengozd 8 in FLAJS Olga, delavka, Rifengozd 8;
- TOVORNIK Silvo, lesostrugar, Velike Gorelce 20 in TOVORNIK Marija, delavka, Laška vas 15;
- PRŠA Andrej, lesostrugar, Laško, Na Pristavi 30 in STRAPAJEVIČ Marija, šivilja, Otok pri Vinkovcih.

»Naše delo« izhaja mesečno — Izdaja Skupščina občine Laško — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Lev TIGAR — Uredništvo in uprava: Laško, Ulica Borisa Kraigherja 2, telefon 73-045, interna številka 007 — Cena za ta izvod 2 din. Ziro račun pri Službi družbenega knjigovodstva, podružnica Laško št. 50710-637-55419 — Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 15. dne v mesecu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — Tisk in kličej AERO, kemična in grafična industrija Celje — Glasilo je oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov na podlagi mnenja Republiškega sekretariata za informacije SR Slovenije (št. 421-1/72 od 20. marca 1974).

## JAVNA ZAHVALA SZDL JURKLOŠTER

Osnovna organizacija SZDL Jurklošter se najiskrenejše zahvaljuje kolektivu »VOLNA« Laško za podarjenih 5.000 dinarjev za obdaritev žena ob 8. marcu in 30. obletnici osvoboditve Jurkloštra. Omenjeni kolektiv je s tem pokazal veliko razumevanje do ljudi na podeželju, predvsem do žena, katere so v primerjavi z ženami v mestu prikrajšane za mnoge dobrine in olajšave. Hvala vam v imenu vseh obdarovanih žena (v starosti od 60 let naprej), kolektivu »VOLNA« pa želimo mnogo uspehov pri njegovem nadaljnjem poslovanju.

Naj se na tem mestu zahvalimo tudi GOZDNEMU OBRATU LAŠKO,

ki nam je poklonil 1.000 dinarjev, s katerimi pa smo na predlog tov. Cerjaka obdarovali nekaj mlajših žena, ki so v času NOB aktivneje sodelovale.

Najlepša hvala in mnogo uspehov!

OSNOVNA ORGANIZACIJA  
SZDL JURKLOŠTER

TEJ ŠTEVILKI JE PRILOŽEN  
URADNI VESTNIK OBČINE  
LAŠKO ŠT. 4/1974

## RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE VETERINARSKÉ POSTAJE LAŠKO

ZA ČAS OD 1. 6. DO 29. 7. 1974

1974	Zivinozdravnik	Telefonska številka
1. 6.—3. 6.	Dipl. vet. Železnik Egon, Laško, Strmca 6	
8. 6.—10. 6.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979
15. 6.—17. 6.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(Klicati postajo LM Radeče)
22. 6.—24. 6.	Dipl. vet. Železnik Egon, Laško, Strmca 6	
29. 6.—1. 7.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979
3. 7.—5. 7.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979
6. 7.—8. 7.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(Klicati postajo LM Radeče)
13. 7.—15. 7.	Dipl. vet. Železnik Egon, Laško, Strmca 6	
20. 7.—22. 7.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979
27. 7.—29. 7.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Radeče	(Klicati postajo LM Radeče)

Dežurstvo v zgoraj navedenih dneh traja od 12. ure prvega dne do 7. ure jutraj tretjega dne.

Dežurni veterinar opravlja umetno osemenje v času dežurstva na poziv lastnika plemenice na določenem mestu.

## ZDRAVSTVENI DOM CELJE

## RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

ZA ČAS OD 3. 6. DO 31. 7. 1974

DEŽURNI ZDRAVNIK	V JUNIJU	V JULIJU
BABURAK-GRAKALIČ dr. Vesna	1., 2., 4., 11., 18., 25., 28., 29., 30.	2., 9., 16., 23., 26., 27., 28., 30.
DOLANC dr. Jože	6., 7., 8., 9., 13., 20., 27.	5., 6., 7., 11., 18., 25.
PEČAR dr. Samo	3., 10., 14., 15., 16., 17., 24.	1., 8., 12., 13., 14., 15., 29.
VELIKONJA dr. Tone	5., 12., 19., 21., 22., 23., 26.	3., 4., 10., 17., 19., 20., 21., 22., 24., 31.

Potrebni obiski na domu naj se naročajo pri posameznih zdravnikih v času njihove ordinacije.

Zdravnik, ki nastopi ob delavnikih ob 19. uri dežurno službo, je doma v stalni pripravljenosti od 14. do 19. ure.

Za območje Radeč opravlja od 1. februarja 1974 dalje dežurno službo ambulanta Radeče po razporedu, ki je objavljen v ambulanti Radeče.